

Pieter Hilhorst

senior onderzoeker Ben Sajet Centrum, Raad voor Volksgezondheid en Samenleving

IMPROVISEREN MET EEN GLIMLACH

De vrouw voor de balie is helemaal in het wit gekleed. In Marokko is dat een teken dat ze in de rouw is. Haar man is overleden en daarom heeft ze zich gewend tot de Stichting Ibtassim, wat glimlach betekent. De stichting stelt zich ten doel om wezen te helpen. De kinderen van de vrouw in het wit horen daar ook bij. Dus ook kinderen waarvan alleen de vader is overleden. In Marokko is de arbeidsparticipatie van vrouwen laag. Als een vader overlijdt, dan komt een gezin daarom snel financieel krap te zitten. Ibtassim probeert ze te helpen.

“Wat ik uit Marokko wil meenemen, is het improvisatievermogen: de kunst om van schaarste een bron van innovatie te maken.”

Creatief omgaan met schaarste

De voorzitter van Ibtassim is een internetondernemer en halverwege de twintig. Hij was heel jong toen hij de stichting opzette. Aan alles is te zien dat de stichting beperkte middelen heeft. De 'balie' waar de vrouw in het wit staat is eigenlijk een half hoog kastje met een stoel erachter. Subsidie van de Marokkaanse overheid krijgt de stichting niet. De financiering komt volledig uit giften. De beperkte middelen dwingen Ibtassim om te improviseren. Zo zijn ze heel slim in de manier waarop ze giften werven. Weldoeners adopteren wezen. Niet dat ze hun eigen kinderen worden, maar wel dat ze bijdragen in het levensonderhoud. Ze worden één op één aan kinderen gekoppeld. Zo is de emotionele binding sterk. Een van de mensen die ons rondleidt is zelf al jaren zo'n geldschieter. In zijn dagelijks leven werkt hij voor een luchtvaartmaatschappij. Van een andere stichting hebben ze geleerd dat het goed is om met weldoeners in aanraking te komen via een activiteit. Dus geven kinderen die al wat ouder zijn rondleidingen. Zo komt Ibtassim in contact met mogelijke donateurs.

Gezinnen versterken in plaats van opbreken

De creativiteit schuilt niet alleen in de fondsenwerving, maar ook in de manier waarop ze de families ondersteunen. Het kinderopvangtoeslagschandaal heeft laten zien dat geldzorgen de opmaat kunnen zijn voor kinderen die uit huis worden geplaatst. Daar heeft Ibtassim de bevoegdheid niet voor. En ook de middelen niet. Dus zelfs van een vrijwillige uithuisplaatsing kan geen sprake zijn. Ze bieden financiële ondersteuning aan de moeder en organiseren activiteiten voor de kinderen, zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Ze richten zich dus niet op het opbreken van gezinnen, maar op het versterken van gezinnen. Daar kan Nederland, waar veel kinderen uit huis worden geplaatst, nog wat van leren.

De kracht van onderlinge steun

Een andere innovatie uit geldgebrek is dat ze de moeders elkaar laten helpen. Ze hebben inmiddels honderden gezinnen geholpen. En ze organiseren ook bijeenkomsten waar moeders met elkaar activiteiten ondernemen. Zo kunnen de moeders van elkaar leren hoe ze er in moeilijke omstandigheden het beste van kunnen maken. Daarbij ontstaan soms ook nieuwe initiatieven, zoals moeders die gezamenlijk een catering opzetten om extra geld te verdienen. Ook dat is een innovatie waar Nederland nog wat van kan leren.

In Gezond Verbonden adviseert de Raad voor Volksgezondheid om zorg en ondersteuning zo vorm te geven dat het sociale verbanden versterkt. Bijvoorbeeld door begeleiding in groepsverband aan te bieden. Zo worden bij Centering Zwangerschap aanstaande moeders gezamenlijk begeleid tijdens hun zwangerschap. In het Nederlandse geïndividualiseerde zorgstelsel is dat makkelijker gezegd dan gedaan. Maar Ibtassim doet het in Marokko, domweg uit noodzaak.

Leren improviseren

Het is altijd een beetje gevaarlijk om inspiratie op te doen bij een stichting die maar een fractie te besteden heeft van vergelijkbare Nederlandse organisaties. Ik wil niet de suggestie wekken dat geldgebrek de kortste route is naar innovatie. Dan zouden bezuinigingen een zegen zijn. Dat is niet wat ik betoog. Wat ik wél uit Marokko zou willen meenemen, is het improvisatievermogen. De creativiteit om van schaarste een bron van innovatie te maken. En bij ons is dat misschien niet schaarste aan geld, maar steeds meer schaarste aan personeel. In Nederland dragen weduwen misschien geen witte kleding als teken van rouw, maar er zijn genoeg gezinnen die smachten naar improvisatievermogen met een glimlach. ◦

